

Preses relīze

Luksemburgā, 2023. gada 8. martā

Covid-19 atveseļošanas līdzekļi: revidenti brīdina pievērst uzmanību ES finanšu interešu aizsardzības trūkumiem

- *ES valstis var izmantot 724 miljardus EUR savas ekonomikas atjaunošanai apmaiņā pret reformām un publiskajām investīcijām*
- *Attiecībā uz jauno izdevumu modeli pastāv pārliecības un pārskatbildības trūkums*

Salīdzinoši īsā laikposmā Eiropas Komisija izveidoja pārbaūžu kontroles sistēmu ES galvenajam pandēmijas atveseļošanas fondam – Atveseļošanas un noturības mehānismam (ANM), kura budžets ir 724 miljardi EUR. Eiropas Revīzijas palāta ir pārbaudījusi šīs kontroles sistēmas struktūru un konstatējusi ticamības un pārskatbildības trūkumu attiecībā uz ES finanšu interešu aizsardzību. Dalībvalstīm ir pienākums pārbaudīt, vai ANM finansētie investīciju projekti atbilst ES un valstu noteikumiem, bet Komisija, veicot savu darbu, gūst maz pārbaudītas informācijas par to, vai un kā šis valsts pārbaudes tiek veiktas. Bez pārliecības, ka šie noteikumi tiek ievēroti, trūkst pārskatbildības ES līmenī.

Komisija, izmantojot ANM, novirza naudu jaunā veidā: tā veic maksājumus ES valstīm pēc tam, kad ir skaidrs, ka tās ir izpildījušas mērķus, par kuriem panākta iepriekšēja vienošanās to nacionālajos atveseļošanas plānos, sasniedzot atskaites punktus un mērķrādītājus. Šajā nolūkā Komisija ir ieviesusi plašu pārbaūžu klāstu, lai pārbaudītu valstu sniegtos datus, kas pierāda mērķu sasniegšanu. Tomēr atšķirībā no citām ES finansēšanas programmām ANM finansētajos investīciju projektos atbilstība attiecīgajiem ES un valstu noteikumiem nav maksājuma nosacījums. Uz šo noteikumu ievērošanu neattiecas arī Komisijas īstenotās dalībvalstu maksājumu pieprasījumu pārbaudes.

“Iedzīvotāji uzticēsies jauniem ES finansējuma veidiem tikai tad, ja varēs pārliecināties, ka viņu nauda tiek izlietota pareizi,” sacīja ERP priekšsēdētājs Tony Murphy. *“Pašlaik Komisija nevar sniegt pārliecību attiecībā uz ES galveno pandēmijas atveseļošanas fondu, un trūkst pārskatbildības ES līmenī”.*

Turpmākajos gados Komisija plāno pārbaudīt katras ES valsts veikto pārbaūžu piemērotību. Komisija galvenokārt izvērtēs, vai dalībvalstu kontroles sistēmas spēj novērst, atklāt un labot krāpšanas, korupcijas, interešu konflikta un dubultas finansēšanas gadījumus. Komisijai ir tiesības atgūt jebkuru summu no šādām nelikumīgām darbībām, ja valstis to nedara. Tomēr ES izpildvara neplānoja pārbaudīt, kā valstis pārbauda, vai ANM finansētie investīciju projekti atbilst ES un valstu noteikumiem. Tāpēc Komisijai ir maz pārbaudītas informācijas, un tas ietekmē tās sniegto pārliecību. Revidenti brīdina, ka neatbilstība ES un valstu noteikumiem, tostarp par

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto īpašo ziņojumu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

iepirkumu, valsts atbalstu un attiecināmību, ir plaši izplatīta citās ES izdevumu programmās un nopietni apdraud ES finanšu intereses. Viņi aicina Komisiju rast veidus, kā novērst pārliecības trūkumu ES līmenī.

Komisija nav izdevusi norādījumus par to, kā rīkoties, ja finansētais pasākums tiek atsaukts, un tas palielina iespējamību, ka atcelti atskaites punkti un mērķrādītāji paliek neatklāti. Šādas atsaukšanas ietekme nav skaidra. Turklāt Komisija tikai tagad – kad pagājusi gandrīz puse no šā pagaidu instrumenta darbības laika – ir aprēķinājusi, kāda summa būtu jāiesaldē vai jāsamazina gadījumā, ja valsts nespēj pilnībā sasniegt mērķrādītāju vai atskaites punktu. Revidenti arī atzīmēja, ka ir iespējams uzlabot ziņošanu par krāpšanu un ir vajadzīgi papildu norādījumi par vienotas likmes korekcijām, kas būtu konsekventi jāpiemēro attiecībā uz valstu kontroles sistēmās konstatētajām nepilnībām.

Konteksts

ANM ir piešķirta lielākā daļa no ES finansējuma atveseļošanai pēc Covid-19, un tas sniedz plaša mēroga finansiālu atbalstu (385,8 miljardus EUR aizdevumos, 338 miljardus EUR dotācijās) ar mērķi paātrināt dalībvalstu ekonomikas atveseļošanu no pandēmijas sekām un padarīt tās noturīgākas pret turpmākām krīzēm. Spānija un Itālija ir lielākās dotāciju saņēmējas, kopā saņemot 43 % no līdzekļu kopsummas. No mehānisma atbalsta reformas un investīciju projektus no 2020. gada februāra un turpinās atbalstīt līdz 2026. gada 31. decembrim. Lai to finansētu, Komisija aizņemas līdzekļus kapitāla tirgos un emitē kopēju ES parādu. Revīzija notika saistībā ar lielo maksājumu skaitu, kas vēl jāveic. Revidentu ieteikumu mērķis ir palīdzēt nodrošināt pienācīgu pārbaūžu sistēmu, lai efektīvi aizsargātu ES finanšu intereses. Nākotnē revidenti plāno aplūkot arī ES valstu ANM pārbaudes.

ERP īpašais ziņojums 07/2023 “Komisijas ieviestās ANM kontroles sistēmas struktūra: lai gan ir paredzēts plašs darbs, jaunajā īstenošanas modelī joprojām saglabājas trūkumi pārliecības un pārskatatbildības jomā” ir pieejams ERP tīmekļa vietnē eca.europa.eu.

Kontaktinformācija presei:

ERP preses birojs: press@eca.europa.eu

- *Damijan Fišer*: damijan.fiser@eca.europa.eu – Mob. tālr.: (+352) 691 553 224
- *Claudia Spiti*: claudia.spiti@eca.europa.eu – Mob. tālr.: (+352) 691 553 547
- *Vincent Bourgeois*: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – Mob. tālr.: (+352) 691 551 502